

Безперечно, і автентичне вчення Кейнса, і його пізніші модифіковані версії суттєво вплинули на розвиток світової економічної думки та на повоєнну економічну політику багатьох провідних держав світу. Проблемні аспекти кейнсіанської теорії і певні негативні наслідки її реалізації на практиці багато в чому сприяли відродженню неокласичного напрямку економіки в численних його сучасних інтерпретаціях.

Список використаних джерел:

1. Кириленко В. І. Методологія політичної економії та економічної теорії: порівняльний аналіз. – 2009 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/5891/1/25%20-%2032.pdf>.
2. Нуреев Р. М. «общая теория занятости, процента и денег» Дж. М. Кейнса: предпосылки возникновения, методология и особенности интерпретации //Journal of Institutional Studies (Журнал институциональных исследований). – 2016. – Т. 8. – № 1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/obschaya-teoriya-zanyatosti-protsenta-i-deneg-dzh-m-keynsa-predposylki-vozniknoveniya-metodologiya-i-osobennosti-interpretatsii>.
3. Король М. М. Генезис і еволюція кейнсової теорії та кейнсіанства, їх вплив на становлення та розвиток науково-кадрового потенціалу. – 2013. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/3571>.

Курінна Д.В., Курінна В.В.

студенти;

Черба В.М.

доцент,

Університет митної справи та фінансів

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ТА ЇЇ ПРОЯВ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах тіньова економіка є невід'ємною частиною економічної системи. Вона існує в усіх країнах світу, проте головними відмінностями в тій чи іншій країні є її розміри, фактори, середовище соціально-правового нагляду, систематична робота держави, реалізація державних стратегій, план по боротьбі з тіньовою економічною діяльністю, ознака ступеня життя населення. Її масштаби досягають значних розмірів і проникають в усі сфери життя суспільства. Тому дослідження такого явища, як тіньова економіка, набуває особливої актуальності.

Основною умовою виникнення тіньової економіки є незламне прагнення різних типів державних підданих заробляти капітал для існування, не ділячись своїми прибутками з державною казною. Більше того, історія тіньової економіки не обмежується сучасною епохою: неформальні економічні структури існували і в доіндустріальних суспільствах.

Загальними факторами виникнення та розповсюдження тіньової діяльності тіньових процесів в Україні можна визначити наступні:

1. Недоліки у роботі судової системи.
2. Недовершеність фіскальної політики та неочікуваність перемін у податковому законодавстві.
3. Недовершеність державного регулювання.
4. Існування неякісної ринкової сфери.
5. Невистачальна оборона прав на рухоме та нерухоме майно і т. д.
6. Нерівновага форми зайнятості.
7. Зловживання застосування бюджетних грошей.
8. Надлишкові податки для населення, як результат невиваженої податкової системи.
9. Неплідний витік фінансів закордон.
10. Корумпованість влади (за даними рейтингу «Індекс сприйняття корупції 2017» за рівнем корупції із 180 країн Україна посідає 130 місце) [1].

Крім того, на ступінь тіньової економіки мають вплив опосередковані чинники, такі як війна на Сході країни, несприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура (досягнення цінового дна на ключових товарних ринках вітчизняного експорту), ускладнення товарних відносин із РФ – основним торговельним партнером, недовіра до дій влади серед населення, політична невизначеність, високий рівень безробіття.

Важливим в даний момент для України є план переосмислити пріоритети власного процесу росту та створити дійсно діючу систему розвитку, яка б містила децентралізацію державної влади, реорганізація економіки в загальному з пріоритетами бажань та інтересів вітчизняних виробників і споживачів [3].

У січні-вересні 2017 року за останніми розрахунками Міністерства економічного розвитку та торгівлі обсяг тіньової економіки було зафіксовано 33% від офіційного ВВП, це означає що на 3% менше за показник 9 місяців 2016 року (рис. 1).

Рис. 1. Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % від обсягу офіційного ВВП)

Тенденція до зменшення рівня тіньового сектору за підсумком 9 місяців 2017 року порівняно з відповідним періодом 2016 року (рис. 2) спостерігалася в більшості основних агрегованих видах економічної діяльності (далі ВЕД), за

виключенням ВЕД «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність».

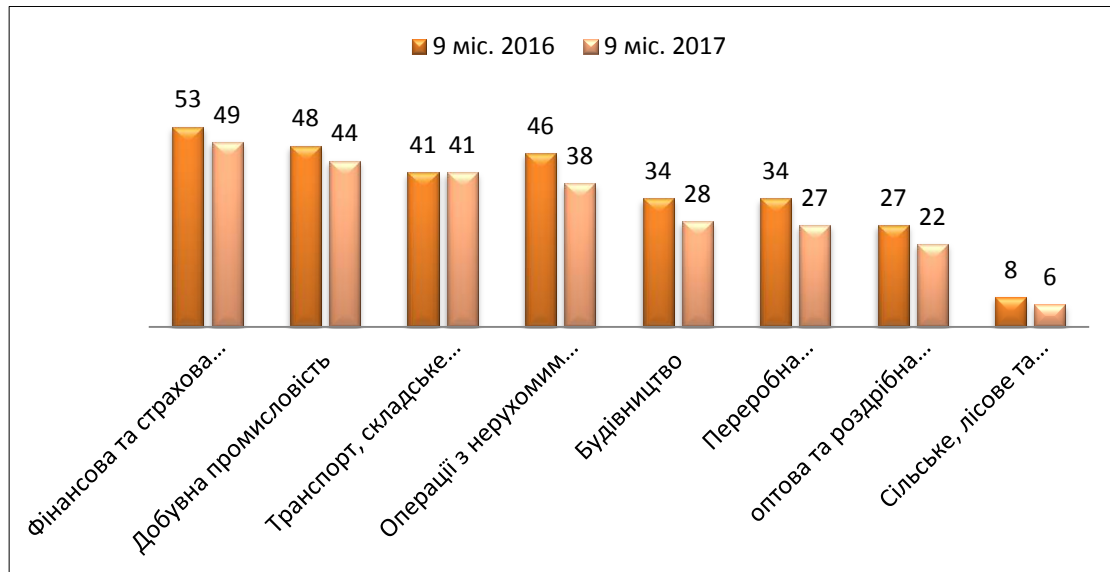
У видах економічної діяльності «Операції з нерухомим майном» – на 8%, у переробній промисловості – на 7%, у будівництві – на 6%, в оптовій та роздрібній торгівлі, а також у ВЕД «Фінансова та страхова діяльність» – на 5% у кожному з ВЕД, у добувній промисловості – на 4%, у сільському господарстві – на 2%.

При цьому порядок розміщення ВЕД за величиною частки тіньового сектору порівняно з 9 місяцями 2016 року суттєвих змін не зазнав. Найбільший рівень тіньового сегменту зафіксовано у ВЕД «Фінансова та страхова діяльність» – 49% від обсягу офіційного ВДВ даного ВЕД. При цьому суттєве скорочення обсягу збитків, отриманих підприємствами зазначеного ВЕД за підсумком 9 місяців 2017 року (порівняно з обсягом відповідного періоду 2016 року), на тлі незначного зменшення обсягу отриманих ними прибутків, обумовило зменшення рівня тіньової економіки у даному ВЕД. Рівень «тіні» у добувній промисловості, не зважаючи на суттєве скорочення, залишився доволі високим (44% від рівня офіційного ВДВ даного ВЕД), що обумовлено, значною мірою, збереженням високого рівня монополізації на ринку продукції зазначеного ВЕД. Традиційно низьким рівень тіньової економіки залишається у ВЕД «Сільське, лісове та рибне господарство» – 6% від рівня офіційного ВДВ даної галузі.

Лідерами у детінізації відносин серед ВЕД за підсумком 9 місяців стали ВЕД «Операції з нерухомим майном», переробна промисловість та будівництво.

Рівень тіньової економіки у ВЕД «Операції з нерухомим майном» зменшився порівняно з відповідним періодом 2016 року на 8% (до 38% від ВДВ зазначеного ВЕД), що обумовлено, насамперед, збільшенням обсягу отриманих підприємствами ВЕД прибутків у 1,8 разів (до 6,6 млрд. грн. за підсумком 9 місяців 2017 року) при скороченні обсягу отриманих збитків у 2,9 разів (до 2,2 млрд. грн. відповідно). Зменшилась також частка збиткових підприємств (на 11,8 в.п.) до 34,9% до загальної кількості підприємств у січні-вересні 2017 року.

Зменшення рівня тіньової економіки у переробній промисловості за підсумком 9 місяців 2017 року склало 7% (до 27% від офіційного обсягу ВДВ), що обумовлено збільшенням обсягу прибутків підприємств галузі порівняно з відповідним періодом 2016 року у 1,4 разів (до 69,6 млрд. грн. у січні-вересні 2017 року) при скороченні обсягу отриманих збитків у 1,3 разів (до 49,0 млрд. грн. відповідно).

Рис. 2. Рівень тіньової економіки за видами економічної діяльності, % від обсягу офіційного ВДВ відповідного ВЕД

У будівництві за підсумком 9 місяців 2017 року частка тіньового сегменту зменшилася на 6% до 28%, що стало наслідком скорочення обсягу отриманих підприємствами збитків у 1,9 разів порівняно з обсягом 9 місяців 2016 року (до 2,0 млрд. грн. у січні-вересні 2017 року) при зростанні обсягу прибутків підприємств у 1,1 разів (до 3,2 млрд. грн. відповідно) [2].

Підводячи підсумок, відзначимо, що в сучасних умовах тіньова економіка являє собою складне і неоднозначне явище, хоча і носить переважно деструктивний характер. Процесу тінізації економіки піддаються всі країни, включаючи провідні розвинені. Однак рівень цього явища серед країн помітно відрізняється.

Тому пріоритетом у процесі детінізації економіки України залишається створення умов для стабільної роботи суб'єктів господарювання, прискорення економічного розвитку шляхом активізації діяльності у легальній економіці, залучення інвестицій та побудова такого соціально-економічного середовища, де тіньова економічна діяльність стала неприйнятною та неефективною.

Список використаних джерел:

1. Ткаченко А.В. Тіньова економіка та її вплив на економічну систему / А.В. Ткаченко. – Бізнес-Інформ. – 2016. – № 10. – С. 43–46.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Мазур І.І. Дегінізація економіки як пріоритет економічної безпеки України / І.І. Мазур // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3 (8). – С. 76–83.